

Саво Костадиновски

Затоа пееше.

Затоа ги знаеше сите песни за тегобата на душата.

Ги знаеше и сите комитски песни што се пееле во Порече или кај откорнатиците во Австралија. Ги пееше од длабочината на душата, оти тоа беа песни за маката и за радоста семејна. Затоа, колку што беа комитски, тие беа и печалбарски, а за него – најмногу таговни. Во нив ја чувствуваше сета мака, сета меланхолија, сета судбина – и негова, и семејна, и македонска. Во нив тој ги наоѓаше утехата и оддишката од тешкиот товар на минатото. Кога пееше Јанко комитска песна, кај никого од тие што го слушаа немаше трага на радост, на насмевка. Преку песната кај нив ја пренесуваше тагата што излегуваше од песната и како трепетно ехо ги заплиснуваше срцата на луѓето крај него.

Тој повеќе ја доживуваше и ја преживуваше во себе отколку што ја пееше песната.

Затоа многу убаво звучеа комитските песни што ги пееше Јанко.

Неговиот глас тивко се разлеваше, но се чувствуваше долго во ноќта.

x x x

Среќникот повторно се враќа на местото на среќата, а носталгичарот на местото што му ја предизвикува носталгијата. Дедо Јанко беше вратен за да ја згасне малку носталгијата, па затоа си ги оживуваше спомените кои не го напуштиле цел живот. Се реши едно утро да се рашета над селото, по падините на Добра Вода, каде што се движел многу често како дете и како момче. Сакаше да ги види ритчињата, доловите, полјанките, изворчињата, карпите, патеките... Да ги види местата во спомените од детството. Мислеше, иако минало многу време, дека сето тоа, секој чекор, секој детаљ, добро го памети, но додека се шетаваме се разувери во тоа. Времето си го направило своето, па во сеќавањето по нешто се менува и променето останува во споменот.

А беше многу логично таа прошетка да ја направи со мене. Во секој миг му бев на располагање. Јас и никој друг. Тоа беше уште еден убав ден за разговори, тој да ми се исповеда, а јас да ја слушам неговата животна приказна.

Прошетката по местата на спомените ја сфатил како свеченост. Утрината станал рано, се дотерал како да оди на гости, а не по ридиштата над Ботуше. Кога се разбудив, го видов како дотеран и нестрплив се шета по чардакот. Знаев дека ме чека мене. Знаев дека без моето друштво нема да му бидат целосни прошетката и доживувањето. А знаејќи за неговата нестрпливост што го зафатила тоа августовско утро, се подготвив од брзо побрзо и тргнав со појадокот в раце. Не сакав воопшто да му се мешам во тоа каде ќе крстосуваме. Го водеа неговите спомени, а јас по него.

– Кога бев детиште многу често одев на врвовите на Добра Вода. Многу е прекрасно кога си на врвовите. Од високо се гледа подалеку. Не може само да се погледне што време не чека пред нас – ми вели дедо Јанко кога стигнавме кај големите буки со чешми и поила, над кои почнуваа да се распостилаат ледините до самиот хоризонт на планината.

Оттука сакаше да го гледа својот роден крај и голем дел од Порече. Сакаше да погледа малку наназад, во своето минато.

– Уште знам кое место како се вика – си рече како за себе. – Она е Илино, она Ласое, Расоа, Зад Рид...

Ми покажува каде се нашите ниви, овоштарници, кории...